

Arne Jesper Zeller

Budapest International Cello Competition 2025

Uitvoerenden

Arne Jesper Zeller
Jacopo Giovannini

Cello
Piano

Programma

Felix Mendelssohn-Bartholdy (1809-1847)

Cellosonate nr. 2 in D op. 58 (1843)

Allegro assai vivace

Allegretto scherzando

Adagio

Molto allegro e vivace

Robert Schumann (1810-1856)

Fünf Stücke im Volkston op. 102 (1849)

Mit Humor ('Vanitas vanitatum')

Langsam

Nicht schnell, mit viel Ton zu spielen

Nicht zu rasch

Stark und markiert

Frank Bridge (1879-1941)

Cellosonate in d, H125 (1913-1917)

Allegro ben moderato

Adagio ma non troppo - Molto allegro e agitato

Programmatoelichting

Rusteloze jaren voor **Mendelssohn**. Of hij, op uitnodiging van koning Friedrich Wilhelm IV van Pruisen, de leiding op zich wilde nemen van de afdeling muziek aan de nieuwe Akademie der Künste in Berlijn. Zeer aantrekkelijk, je was dan meteen de machtigste musicus van Duitsland. De componist, woonachtig in Leipzig, zei ja. Maar eenmaal in Berlijn stuitte Mendelssohn op bureaucratische problemen en bleek de koning zijn belangstelling voor het project alweer te hebben verloren. Na twee jaar terug naar Leipzig dus. Veel drukte, veel georganiseer en twee verhuizingen, met groeiend gezin en al.

Op de een of andere manier zag Mendelssohn ook nog kans om te componeren. De sublieme toneelmuziek voor *Ein Sommernachtstraum*. De *Variations sérieuses*, zijn mooiste pianowerk. En de *Tweede cellosonate*, die in de eerste maanden van 1843 ontstond en die hij opdroeg aan de Pools-Russische graaf, amateurcellist en mecenas Mateusz Wielhorski.

De sonate weerspiegelt de roerige periode waarin hij ontstond. Natuurlijk, de vierdelige vorm is klassiek, de verhouding tussen de twee instrumenten perfect. Natuurlijk, het is muziek die juicht, zoals meteen al het begin dat doet denken aan eerdere juichkreten van Mendelssohn als de Italiaanse symfonie en het Strijkkwartet opus 44 no. 1. Echter, daaronder sidderen de maar steeds repeterende noten van de piano.

Deel 2 is echt zo'n elfachtig scherzo waar je Mendelssohn voor moet heten. Maar de vederlichte klanken worden op eens verstoord door losbarstende octaven in de piano. Deel 3, het Adagio, is een unicum. Met piano-arpeggio's intoneert Mendelssohn een koraal, à la Bach; het heeft sacraal karakter. De cello antwoordt met een hartstochtelijk recitatief. Uitbundige toonladders en arpeggio's (maar nu heel anders!) in de finale – bijzonder ranke, slanke muziek, charmant nerveus.

Is het te danken aan zijn beroemde leerling Benjamin Britten, dat de muziek van Frank **Bridge** nog klinkt? Het lijkt er een beetje op. Britten programmeerde vrij veel muziek van zijn vroegere leraar op zijn befaamde Aldeburgh Festivals. En zo was de Brit, die tijdens zijn leven geïsoleerd stond ten opzichte van het establishment en ondanks fraaie werken als *Phantasm* voor piano en orkest en het celloconcert *Oration* nagenoeg werd genegeerd, dan toch nog eens te horen.

Over zijn enige cellosonate deed Bridge nogal lang: 1913-1917. Het eerste deel werd nog voltooid voor de Eerste Wereldoorlog uitbrak. Maar met de rest raakte hij in de problemen. Via de celliste Antonia Butler, die later de Franse première gaf, zijn we op de hoogte van Bridge's state of mind in die tijd: 'Ik speelde de sonate voor het eerst met de pianiste Ada May Thomas. Ze vertelde me dat tijdens de oorlog, toen Bridge het langzame deel schreef, hij volslagen wanhopig was over de nutteleloosheid van de oorlog en de staat waarin de wereld in het algemeen verkeerde en in de vroege ochtend rond Kensington wandelde, niet in staat om te rusten of slapen, en dat het idee van het langzame deel echt in die tijd tot stand kwam.'

Oorspronkelijk waren vier delen gepland, na het Allegro ben moderato een langzaam deel, een scherzo en een op zichzelf staande finale. Uiteindelijk trok Bridge het langzame deel en het scherzo samen tot één deel. Ze klinken altemnerend en worden afgerond door een uitgebreide coda, waarin het begin van het eerste deel opnieuw verschijnt maar nu slanker en meer doortastend. De première van de sonate was in 1917 in Wigmore Hall, Londen.

1848, 1849: revolutie in Europa. De wereld stond aardig op z'n kop.

als **Schumann** ? Meevechten? Zich mengen in de strijd? Nee; hij onttrok zich aan revolutionaire tendensen. Was – en dat wist hij heel goed – als het gaat om geestelijke stabiliteit nu eenmaal niet de gezondste. Depressies, dan weer manische perioden – hij bleef daarom graag uit de buurt van de opwindende van die dagen. Veilig thuis schreef hij z.g. 'Hausmusik'. Muziek voor in de huiselijke kring, voor Kenner und Liebhaber. Zijn werk uit die tijd mag dan wat simpeler en minder hemelbestormend zijn dan zijn pianomuziek uit de jaren 1830, er leeft nog genoeg 'geest' en 'romantiek' in.

Schumann vertelt verhalen, volksverhalen, Stücke im Volkston, op die manier traditie en oude wijsheden overleverend (Duitsland kreeg hier toen oog voor; denk aan de sprookjes van Grimm). Welk volk, welke verhalen, welke sprookjes precies, laat hij intussen over aan de fantasie van de luisteraar; Schumann levert universele beelden. 'Im Volkston': muziek die soms niet alleen klinkt als volksmuziek maar ook 'voor het volk' is gedacht; Schumann schaarde zich tijdens de revolutie achter 'de kleine man'.

Programmatoelichting

Het eerste stuk heeft als ondertitel 'Vanitas vanitatum': 'ijdelheid der ijdelheden', in de oude vertaling van Predikers bijbel-woord. Schumann nam de frase vaak in de mond maar het verwijst misschien ook naar een gelijknamig gedicht van Goethe over een dronken soldaat met één been; de muziek 'loopt' in ieder geval schots en scheef. Het tweede stuk lijkt een wiegelied, in F groot, Schumanns 'gelukkigste of meest troostende toonsoort', volgens cellist Steven Isserlis. De karige begeleiding van deel 3 doet denken aan Schumanns lied 'Ich hab im Traum geweinet' uit Dichterliebe. Zorgeloos nr 4, maar nr 5 is geen happy end: meer, volgens Isserlis, 'een monstertje dat stoute kinderen straft'. (door Stephen Westra)

De pas 20-jarige Duitse **Arne Jesper Zeller** was winnaar van de Grand Prix en de publieksprijs van de Budapest International Cello Competition 2025 én van de International Pau Casals Award 2024. Hierna soleerde en concerteerde hij op de Europese, de Amerikaanse en de Aziatische podia. Onlangs werd hij opgenomen in het programma SWR Kultur en kreeg hij bovendien de Hans Gál Solistenpreis. Sinds 2024 studeert Zeller bij Frans Helmerson aan de Kronberg Academy. Hij bespeelt een cello van C.A. Tenoni (Venetië, jaren 1720).

Jacopo Giovannini deed al jong van zich horen: op z'n vierde met pianospelen begonnen, won hij zijn eerste concours toen hij vijf was en gaf hij zes jaar oud zijn eerste recital in Rome. Elf-jarig debuteerde Jacopo met orkest in Sint-Petersburg. Sindsdien treedt hij Europa-wijd op als solist en kamermusicus. Geboren in Rome in 1997, studeerde hij op zijn 14e met eer af aan het Conservatorio Santa Cecilia; hij vervolgde sinds 2016 zijn studies in Hannover en Leipzig. Dutch Classical Talent

Binnenkort in Muziekgebouw Eindhoven

- Do 5 nov '26** **Lunchpauzeconcert: Hadewych van Gent**
Dutch Classical Talent
- Zo 17 jan '27** **Opus13 Quartet**
Winnaar Borletti- Buitoni Trust Award 2026
- Zo 28 feb '27** **Quirine Viersen & Vincent van Amsterdam**
Van Bach tot Piazzolla

Zullen we Vrienden worden?

Vrienden van Muziekgebouw Eindhoven draagt bij aan het voortbestaan van onze mooie concertzaal en ondersteunt de realisatie van bijzondere projecten. Voor een paar tientjes per jaar ben je al Vriend en natuurlijk krijg je daar ook iets voor terug! Scan de QR-code, lees meer over de voordelen en meld je aan.

